

NÁBOŽENSTVO A SÚČASNOSŤ

N A S

1/1984

O B S A H

Smrť sv. Metoda pred 1100 rokmi	2
Biskup J.Ch.Korec -60-ročný	4
Pri šesťdesiatke biskupa Korca	6
Kresťania v Libanone	8
Čo znamená zasvätenie národa Panne Márii	11
Jasnohorské sľuby	11
Spoločnosť Ježišova	14
Novéna na počesť Trnavskej Panny Márie	16
Katolícka cirkev na Kube	18
Írsko, Južná Kórea, Libanon	19
Interview kardinála Königa	19
Správy z domova	20

SMŤ SVÄTEHO METODA PRED 1100 ROKMI - NA PRAHU SLOVENSKÝCH DEJÍN KATOLICKEJ CIRKVI

Dňa 6. apríla 1985 bude tomu 1100 rokov, čo zomrel prvý arcibiskup staroslovienskej cirkvi, svätý Metod. Z jeho múdreho a nanajvýš slobodného rozhodnutia uskutočneného na sklonku života sa vlastne začali slovenské dejiny Katolíckej cirkvi. Sv. Metod menoval za svojho nástupcu sv. Gorazda, muža slovenského pôvodu a vznešeného rodu. Toto menovanie Gorazda sme môžeme považovať za posledný odkaz nášho veľkého vierozvevca slovenskému národu. Pozrime sa oreto hlbšie na historikum týchto veľkých chvíľ našej stále živej minulosti.

Zo "Žitia Metodovho" /hlava XVII./ sa dočítame toto: "... Začal sa približovať čas, aby prijal pokoj od starostí a mzdu za mnohé námahy. - A zvolal svojich učeníkov, nasledujúc apoštola Pavla, a či lepšie samého Ježiša, a utešoval a posilňoval ich slovami na rozlúčku, predstavujúc synom dedičstvo krásne a hodné námahy ... A učeníci sa ho spýtali hovoriac: - Koho určuješ otce a učiteľa ctihodný spomedzi svojich učeníkov, aby bol nástupcom v tvojom učiteľskom úrade? - Ukázal im vtedy jedného zo svojich oddaných učeníkov, menom Gorazda, hovoriac: - Tento je vašej zeme slobodný muž, vyučený dobre v latinských knihách a pravoverný. To buď vôľa Božia a vaša láska, ako aj moja; - A na kvetnú nedeľu, keď sa zhromaždil všetok ľud, hoci už veľmi slabý, vošiel do kostola, blahoslavil cisára, knieža, duchovenstvo i všetok ľud, a riekol: - Bedlite pri mne, deti do tretieho dňa. - A tak sa i stalo. Keď svitalo na tretí deň, riekol naposledy: Do rúk Tvojich, Pane, odovzdávam dušu svoju... A pochovali ho v prestolnom chráme /v sobornej cirkvi, t. j. v katedrále/. I priložil sa k praotcom, patriarchom, prorokom, apoštolom, učiteľom a mučeníkom. A nesčíselné množstvo ľudu odprevádzalo ho so sviečkami v rukách, oplakávajúc dobrého učiteľa a pastiera..."

Doteraz s určitostou nevieme, kde sa nachádza ten prestolný chrám. Nevieme to, hoci "Stručné žitie" solúnskych bratov uvádza aj niektoré podrobnosti: "Leží vo veľkom chráme moravskom, na ľavej strane, v stene za oltárom presvätej Bohorodice". Nepriniesli jasno ani inak úspešné vykopávky v Mikulčiciach v r. 1961. V tunajšej vykopanej katedrále, v údajnom hrobe sv. Metoda, sa nenašli nijaké ostatky. Problém Metodovho hrobu ostal naďalej nevyriešený.

Je však vyriešený a dostatočne jasný Metodov duchovný odkaz, stelesnený v osobe sv. Gorazda - v jeho menovaní a dušpastierskom pôsobení. Metod neurčil za svojho zástupcu niektorého zo svojich krajanov, ale predstaviteľa domáceho duchovenstva, pochádzajúceho z popredného slovienského rodu. Profesor Ján Stanislav zistil, že medzi Nitrou a Galantou sa vyskytujú miestne mená Garazda a Garadž. Garazda je maďarskou formou staroslovenského Gorazd. Meno Garadž pochádza zo staroslovenského Gorazd, čo môžeme preložiť ako Gorazdovo. Dnes obec, z ktorej pravdepodobne pochádza Gorazd, sa nazýva Gorazdovo. Táto obec i s jej okolím bola na konci prvého tisícročia majetkom rodiny, z ktorej pochádzal náš Gorazd.

Napriek tomu, že Metodovo menovanie bralo do úvahy všetky výnimočné kvality menovanej osobnosti, vrátane jeho vzdelanosti /asi navštevoval niektorú školu v Bavorsku/, nebolo bez protivenstiev. Sv. Metod ako arcibiskup a pápežský legát, mal právo vyvolať si nástupcu, lebo menovanie biskupov v tom čase nebolo tak rezervované Sv. stolici ako dnes. No menovanie novo menovaného muselo byť potvrdené pápežom. Gorazd nemohol byť ani vysvätený za biskupa, lebo jediným biskupom po Metodovej smrti na Veľkej Morave bol Viching, ktorý sa protivil menovaniu Gorazda, lebo sám sa chcel stať veľkomoravským arcibiskupom. Za Metodovho života Viching nemohol dosiahnuť, čo chcel, lebo vtedajší pápež, najmä Ján VIII., vždy osobne si dali preveriť Vichingove obžaloby proti sv. Metodovi /že nespieval vo vyznaní viery "Filioque" a tým krivil náuku o Najsv. Trojici, že nezachovával pôsty podľa predpisov rímskej cirkvi, že bohoslužby odbavoval v slovenskom jazyku a po metodovej smrti k tomu pridal, že si určil za nástupcu rovnako bludne zmýšľajúceho Gorazda/. No týmto obžalobám bol už naklonený pápež Štefan V., ktorý spravoval cirkev od septembra 885 do roku 891. Tento pápež však nevyhlásil Gorazdovo určenie za protiprávne a protizákonné, no zakázal mu vykonávať svoj úrad, pokiaľ nevyjasní prostredníctvom svojich legátov vec. Medzitým menoval Vichinga za administrátora veľkomoravského arcibiskupa. Toto Vichingovo menovanie bolo smrteľným úderom pre cyrilometodskú misiu na Veľkej Morave. Ešte roku 885 po Vichingovom návrate z Ríma boli cyrilometodskí učenici, ktorí pochádzali z Macedónie, vyhnaní z Veľkej Moravy. Ostatní učenici pochádzajúci z Veľkej Moravy väčšinou ostali vo vlasti: sčasti boli väznení a sčasti sa skrývali na majetkoch úvedomelých veľkomoravských veľmožov.

Po Vichingovom odstránení roku 893, keď za prispenia kráľa Mojmíra II. sa odhalila Vichingova zrada na Veľkomoravskej ríši, chopili sa títo utiahnutí Metodovi učenici na čele s Gorazdom iniciatívy. Na žiadosť Mojmíra II. pápež Ján IX. rozhodol znovuzriaďiť samostatnú hierarchiu na Veľkej Morave. Preto roku 898 tam vyslal svojich legátov na čele s arcibiskupom Jánom, ktorí vysvätili pre Veľkú Moravu jedného arcibiskupa a troch biskupov. Týmto arcibiskupom bol s veľkou pravdepodobnosťou sv. Gorazd. Na Veľkej Morave, ktorá bola biskupstvom už od r. 880, boli roku 899 alebo 890 vysvätení a ustanovení štyria biskupi. Sídlami ich biskupstiev boli: Nitra /jediná s istotou !/, Velehrad pri Starom Meste, Hradište pri Mikulčiciach a Krakov. Jedno z týchto miest bolo sídlom arcibiskupa Gorazda.

Po páde veľkomoravskej ríše roku 907 veľká časť duchovenstva utiekla pred pohanskými Maďarmi a hľadala útočisko v Poľsku a v Čechách. Gorazd podľa nedávnych výskumov poľskej profesorky Karolíny Lanckoronskej sa utiahol do južného Povisľia, ktoré si aj po zániku Veľkej Moravy zachovalo určitú autonómiu a kde mohla dlhšie pretrvávajúť veľkomoravská kultúra. Gorazdovu prítomnosť v Poľsku potvrdzuje zápis v rukopisnom liturgickom kalendári zo XIV. storočia, pochádzajúceho z Vislice, najstaršieho cirkevného strediska v Poľsku. V tomto kalendári na deň 17. júla je zaznamenaný sviatok sv. Gorazda. V ten istý deň sa uctieva tento svätec spolu s inými cyrilometodskými učeníkmi v Bulharsku. Iba neskoršie bol na tento deň určený sviatok sv. Andreja a sv. Benedikta Stojislava. Ďalej poľskí historici bezpečne dokázali, že už v X. storočí bol Krakov arcibiskupstvom, t.j. metropolou so staroslovienským bohoslužobným jazykom. Kto tu bol prvým arcibiskupom? Historia zatiaľ neprehovorila. Je však isté, že to bol biskupmenovaný roku 899, alebo niektorý jeho učeník, alebo

sv. Gorazd. Za Gorazda ako prvého krakovského arcibiskupa hovorí najmä to, že už bol arcibiskupom. Ďalej jeho všeobecná úcta, ktorú mal už za života pre jeho chýr svätosti, priame tlmočenie Metodovho odkazu a zriedkavú vzdelanosť a rozhladenosť. Smelo možno teda povedať, že Gorazd bol prvý, kto duchovne spojil Nitru s Krakovom a zvyšky tohto vzťahu trvali až do XVI. storočia. Tento duchovný vzťah symbolizovali chlieb a víno určené na eucharistickú premenu, ktoré sa po stáročia dovážali od Nitry /z Gorazdova ?/ do Krakova. Či nehovorí sa v životopise sv. Svorada, že do Poľska sa dodávalo omšové víno z vinice zasadené sv. Svoradom ? Tieto živé styky medzi zaniknutou Veľkou Moravou a Poľskom boli o to silnejšie, že Gorazd nebol jediným biskupom, ktorý sem prišiel z vlasti. Katalóg krakovských biskupov uvádza Prohoria a Prokulfa, ale aj Lamperta a Savu.

Čo k tomu ešte dodať ? Metodov odkaz uskutočnený sv. Gorazdom nás postupne privádza na stále jasnejší základ duchovných vzťahov medzi dvoma bratskými slovanskými národmi - národom poľským a národom slovenským. Nevdojak sa nám vynára pred duchovným zrakom náš Svätý Otec, nedávny krakovský arcibiskup Karol Wojtyła, ako podáva ruku ponad 1100 - ročný priestor dejín svojmu prvému arcibiskupskému predchodcovi, sv. Gorazdovi. Preto si veľmi prajeme, aby on pri príležitosti jedinečného jubilea Metodovej smrti potvrdil večnú platnosť tohto duchovného zväzku priamo v staroslávnej Nitre.

+ ABY VŠITCI JEDNO BOLI /Jn 17,21/

BISKUP J. CH. KOREC 60 - ROČNÝ

Ján Chryzostom Korec sa narodil 22. januára 1924 v Bešanoch. Svoju mladosť prežil v robotníckom prostredí. Jeho otec pracoval ako robotník v továrni na kožu.

V roku 1939 vstúpil do jezuitského noviciátu v Ružomberku. Po noviciáte študoval vyššie triedy gymnázia a po maturite filozofiu a teológiu. V apríli 1950 sa dostal ešte ako študent teológie spolu s ostatnými rehoľníkmi do sústreďovacieho kláštora v Podolinici, odkiaľ ho prepustili po niekoľkých mesiacoch zo zdravotných dôvodov.

Ešte v r.1950 bol J. Korec tajne vysvätený za kňaza a 24. augusta 1951 bol na pokyn Sv. stolice tajne vysvätený za biskupa.

V rokoch 1951 - 59 pracoval striedavo ako robotník a úradník. Tesne pred zatknutím pracoval ako nočný strážnik. Roky 1951 - 59 boli preňho naplnené prácou tajného kňaza a biskupa. V druhej polovici r. 1959 bol zatknutý. Po vyšetrovacej väzbe, v ktorej strávil niekoľko mesiacov v úplnej samote, v apríli 1960 Krajský súd v Bratislave ho odsúdil na 12 rokov väzenia v III. nápravnej skupine.

Trest odpykával vo väznici Valdice u Jičina v severných Čechách. Pracoval tam ako brúsič skla.

Biskup Korec prežil vo väzení 8 rokov. Vo februári 1968 sa dostal na slobodu ako jeden z posledných politických väzňov. V lete 1968 pri lekárskej prehliadke mu zistili tuberkulózu pľúc, a preto odchádza na jeden rok do nemocničného liečenia. V roku 1969 ho prijal na súkromnej audiencii pápež Pavol VI. a pri tejto príležitosti mu daroval svoj osobný presten, kríž, mitru a berlu, ktoré používal ako milánsky arcibiskup. Po roku 1969 dostal povolenie na činnosť duchovného v malej komunite sestier v Bratislave, ale v r. 1974 mu bol odobraný i tento súhlas. Nato odišiel pracovať znovu ako robotník. Najprv v malej chemickej továrni, potom ako pomocný robotník pri opravách výťahov.

Celé 70 . te roky až podnes žije biskup Korec pod nátlakom príslušníkov Štátnej bezpečnosti. Výsluch nasledoval za výsluchom /po 17 tom výsluchu napísal sťažnosť Federálnemu zhromaždeniu ČSSR/. Na jar 1982 osoba, ktorá mu pomáha pri upratovaní bytu pristihla príslušníkov Štb v jeho byte. Takmer niet vychádzky, kde by nebol sledovaný. Za posledné roky napísal niekoľko sťažností proti porušovaniu náboženskej slobody v našej krajine. V januári 1983 stojí na chodbe Justičného paláca v Bratislave pri procese s Gondovou a Novajovským a po akcii proti františkánskej reholi je medzi prvými signatármi protestného listu prezidentovi republiky.

Biskup Korec je kňaz. Všetko čo koná, všetko čo píše a za čo bojuje vyviera z najhlbšieho rozmeru jeho osobnosti, ktorým je kňazstvo. Je kňaz s plným svätením, bezhranične oddaný Cirkvi. Toto jediné môže byť východiskom k pochopeniu jeho osoby, nech sa na nu pozeráme z ktorejkoľvek strany. Pred nedávnom katolícky básnik - kňaz Janko Silan dopísal asi završujúce dielo svojho života, ktoré venoval biskupovi Korcovi slovami : "Vám, ktorý stelesňujete posledných tridsať rokov našej Cirkvi..."

Vám otec Korec, ktorý stelesňujete to množstvo odstrčených a zabudnutých ľudí, ktorí sa tak bezhranične dávajú a pracujú pre našu Cirkev, a ktorých tak obdivuhodne reprezentujete, želáme z príležitosti Vašich 60 tich narodenín všetko najlepšie, veľa zdravia a Božieho požehnanie, aby ste vydržali ďalej kráčať po ceste, na ktorú ste sa vydali !

+ Heslo otca Korca, ktoré si zvolil pri svojej biskupskej vysviacke.

PRI ŠESTĎESIATKE BISKUPA KORCA

Šesťdesiatka biskupa Jána Chryzostoma Korca poskytuje dobrú príležitosť a inšpiráciu pre zopár úvah o veciach všeobecných. Pretože jeho životné rozhodnutia a osudy majú k nim hlboký vzťah.

Biskupské svätenie prijal ako 27-ročný. Vytrval v ňom a stále podľa neho pôsobí, napriek väzneniu, pozornosti Štátnej bezpečnosti a až donedávna dennej manuálnej práci. Svojim pôsobením posilnil a rozšíril Katolícku cirkev v celoslovenských rozmeroch tam, kde by oficiálne pôsobiaca cirkev ateistická administratíva nepustila a urobil tak spôsobom, ktorý ona nedokázala postihnúť. Celé desaťročia šíril povzbudenie, nádej a odolnosť, a to nielen v náboženskej oblasti. Dnešný spätný pohľad na jeho činnosť je zároveň dôkazom, že mladosť je schopná prijať, niesť a uniesť zodpovednosť s národným dosahom.

Národný dosah. Jeden aspekt činnosti biskupa Korca tento dosah prekračuje. Za biskupa bol vysvätený v hĺbke 50-tych rokov v rámci právomoci na tajné vysviacky biskupov. Právomoc udelil Pius XI. v 30-tych rokoch pre ZSSR a po vojne Pius XII. ju rozšíril na ďalšie krajiny. Odvtedy sa politika Vatikánu s tajnými biskupmi ocitla v kritike z viacerých strán. Nás zaujíma, že k nej majú výhrady aj niektoré katolícke kruhy /napr. Hansjakob Stehle : Východná politika Vatikánu/. Biskup Korec mohol naplno rozvinúť svoju činnosť vďaka tomu, že sa stal - pretože sa mohol stať - biskupom. Nikdy sa nestažoval, že dostal právomoc, ale nedostal možnosti, nikdy neprivedol Vatikán do nepríjemných situácií. V temne 50-tych rokov bol jednou zo záruk, že Cirkev na Slovensku, táto súčasť svetovej Katolíckej cirkvi, ich prežije. Výsledky jeho pôsobenia svedčia, že pápežská politika tajných biskupov bola správna.

Biskup Korec je jezuita. Príslušnosť k tomuto rádu si zvolil aj s ohľadom na svoje vedecké ambície. Tradície jezuitskej vzdelanosti a reguly rádu mu mali vytvoriť podmienky pre vlastné prehĺbené štúdium. Jeho život sa však vyvinul inak. K vedeckej práci, ako ju poznáme v laických podmienkach, sa nikdy nedostal. Nikdy nemal možnosť tráviť dni v študovni, s plynulým prísunom odbornej literatúry, svoje myšlienky konfrontovať s vedeckými oponentmi na odborných seminároch a v publikovaných článkoch. Miesto toho cez deň pracoval ako robotník a nanajvýš po práci, ak nebol práve vo väzení, sa mohol venovať štúdiu a literárnej tvorbe. Je to síce model sv. Pavla, ale model vedeckého pracovníka modernej doby to nie je. Napriek tomu dokázal aj publicisticky tvoriť /vyšla napríklad jeho kristologická štúdia/. Ťažisko jeho diela je však inde, len vedeckými metódami nedosiadateľné. Pri dnešnom zastavení sa pri jeho diele sa natíska názor, že veda zďaleka nie je vrcholným prejavom tvorivej ľudskej aktivity a že pokorné prijatie zmien v pôvodných životných očakávaníach sa vypláca. Tento názor sa vyníma na osudoch celej jednej slovenskej generácie jeho súčasníkov, schopných ľudí, ktorí v 50-tych rokoch uzatvárali kompromisy s vlastným svedomím a rodnými tradíciami, vstupovali do strany, sledovali všetky zákruty vtédajšej politiky, pretože si tak chceli zaistiť možnosť sebarealizácie vo vlastnom odbore. Na začiatku 70-tych rokov veľkú časť z nich vylúčili zo strany, vyhodili zo zamestnania a postavili, často v zrelom veku,

pred nutnosť prijatia novej životnej orientácie. Väčšine z týchto ľudí už život nevystačí, aby sa pozdvihli z anonymity. Nuž jedným ako zaujímavosť, iným ako predmet intelektuálnych úvah a ešte iným ako príbeh brata v obnovenej alebo znovunadobudnutej viere sa ponúkajú životné osudy biskupa Korca, človeka, ktorý neuzatváral kompromisy, vzdal sa svojich ambícií a inou cestou ich našiel vrchovato naplnené, ponoril sa do anonymity drobnej práce a ocitol sa obklopený pozornosťou.

Drobnú prácu začal na úsvite 50-tych rokov, keď sa celý štát otriasal pod euforickým náporom vymyslenej, neprirodzenej ideológie, kladúcej si za cieľ, práve naopak, "veľkou prácou, centrálnou riadeným vzopätím celej spoločnosti, pozmeniť dejiny, dokonca aj minulé ich predpísaním. Biskup Korec videl pred sebou rásť plody drobnej práce a možno to ho formovalo. Drobnej práci verí a akoby si myslel, že na inú zatiaľ nemáme. Predsa však pri mimoriadnej udalosti, akou bol zásah polície proti františkánom, sa pripojil k otvorenému listu prezidentovi republiky. Po úspechu listu sa vvrojilo viac nápadov na zopakovanie podobnej akcie, ale on žiadnu nepodporil. Króčí našu netrepezlivosť s poukazom na večnú perspektívu Cirkvi. Jeho koncepcia drobnej práce je natoľko spätá so slovenskou mentalitou /nadenesene by sa dalo napísať: s génom slovenského ľudu/, že terajšie Cirkvi nepriateľské sily ju nemôžu postihnúť. V drobnej práci vidí strategickú líniu súčasných autentických slovenských dejín. Skôr sa vyhýba spektakulárnym akciám, pútajúcim pozornosť doma aj v zahraničí. Vedľajším aspektom drobnej práce je jej nezávislosť na zahraničí. Aj keď je pomoc a podpora ľudí dobrej vôle vo svete pre nás významná, evanjelizácia na Slovensku by pokračovala aj pri úplnej izolácii od sveta. Pravda, s menšou dynamikou a väčším nebezpečením sektárstva.

Máme na Slovensku tendenciu porovnávať sa s dejinnejším českým národom. T.G. Masaryk kedysi formuloval českú otázku výrokom, že alebo bude otázkou svetovou, alebo nebude vôbec. Použijúc túto analógiu, životné heslo pôsobenia biskupa Korca na Slovensku by bolo antitézou Masarykovho výroku. Jeho pôsobenie skôr vystihuje výrok Jána Krstiteľa: "On má vzrastať, ja však ubúdať".

Prípadnú izoláciu od sveta treba chápať s dôležitou výhradou - nezahrňala by Rím. Biskup Korec vidí v slovenských dejinách, popri všetkej ich biede, jeden stabilizujúci a nádejný rys - vernosť Rímu. Vernosť Rímu vyrovnávala nárazy cudzích ideológií, nesených cudzími štátmi a cudzími armádami.

V súčasnosti najväčšou hrozbou pre našu vernosť Rímu predstavuje združenie Pacem in terris, pretože sa snaží pôsobiť zvnútra Cirkvi. Preto prikladá taký význam izolácii Pacem in terris medzi slovenskými kňazmi. PIT by nás mohlo izolovať od Ríma a vtedy by sme sa ocitli naozajšími a slabí zoči - voči votrelcom.

Počas svojho pôsobenia poznal vrchné aj spádne prúdy v slovenskej spoločnosti. Obklopujú ho zapálení ľudia, veteráni väzníc z 50-tych rokov, aj najmladšia generácia. Spolu vytvárajú líniu, schopnú zaujať stanovisko ku všetkým podnetom doby.

Medzi najdôležitejšie podnety patrí zápas za ochranu ľudských práv. Tento zápas priviedla v Československu do nových

polôh Charta 77. Svojím obetiplným zastávaním sa utláčaných, medzi nimi aj kresťanov, stala sa mravnou výzvou pre všetkých. Na druhej strane menší počet jej signatárov na Slovensku vyvolal dohady, či je to pre nedostatok odvahy alebo pre ľahostajnosť slovenskej spoločnosti k slobode a ľudskej dôstojnosti.

Kľúč k odpovedi treba hľadať v zdanlivom paradoxu. V posledných rokoch sa prevalila na Slovensku vlna procesov proti náboženským aktivistom, kňazom aj laikom. Súdení aktivisti v nich prejavili veľkú odvahu a statočnosť. Na súd ich prišli povzbudiť desiatky prívržencov, v jednom prípade viac než stovka. V náboženských krúžkoch po celom Slovensku sú zaangažované množstvá ľudí. Všetci títo ľudia dokazujú svoju odvahu a ak preukazujú ľahostajnosť, tak voči hroziacim trestom a v lepšom prípade postihom v zamestnaní. Do konfliktu so štátnym aparátom ich priviedlo nedôstojné postavenie veriacich a nesloboda Cirkvi. A predsa Chartu nepodpísali.

Nie je to z nedostatku odvahy ani z ľahostajnosti. Je to preto, že ich pozornosť je upretá ponad tento svet a len ľudské práva v nej zaujímajú až druhé miesto. Sú záležitosťou len ľudskou, príliš ľudskou. Pre týchto ľudí, zakorenených na Slovensku, je viera v Boha dominujúcim životným postojom, z ktorého odvodzujú všetko ostatné. V apríli 1980 biskup Korec napísal v liste Federálnemu zhromaždeniu: "Sloboda prežívať pravdu o Bohu a vydávať o nej svedectvo patrí k najzákladnejším právam človeka a v nej sú zahrnuté všetky ostatné jeho práva." Vyjadrené náročky prehnane, všetky historicky uznávané formulácie ľudských práv a slobôd, od americkej revolúcie po Októbrovú, sú príliš banálne v pomere ku slobode velebiť Boha. Nuž tu treba hľadať slovenské súradnice Charty - miesto náboženstva v historickom vývoji Slovákov, tichá drobná evanjelijná práca, slabé tradície liberalizmu.

Tieto riadky v žiadnom prípade nechcú znížiť význam Charty. Práve naopak. Veď Charta dala impulz ďalším spoločenským aktivitám aj medzi veriacimi. Veľa veriacich Chartu podpísalo a zúčastňujú sa na jej činnosti. Mravné a občianske postoje mnohých chartistov sú pre nás vzorom.

+ + +

Toto nie je bilancia života biskupa Korca. On žije a ďalej pracuje. Toto je naznačenie väzieb medzi jeho životom a životom Božieho ľudu. On je jedným z jeho pastierov. Naším pastierom. Postavou proti entropii. Vede nás vpred, k Bohu.

KREŠŤANIA V LIBANONE

Libanon je malý štát na Blízkom východe. Susedí s Izraelom a Sýriou. Od apríla 1975, kedy začala občianska vojna, je táto malá krajina v popredí svetového záujmu.

V Libanone v r. 1975 bolo registrovaných celkom 3054 000 libanónskych štátnych príslušníkov. Z toho počtu bolo 1 576 000 kresťanov a 1 478 000 vyznávačov islamu.

V našom článku sa nechceme zaoberať príčinami tragédie Libanonu. Spomíname len skutočnosť, že mnohí význační politici vyslovujú obavu, že kríza Blízkeho východu, t.j. aj Libanonu, môže prerásť do celosvetového konfliktu.

V ďalšom sa sústredíme na problematiku postavenia kresťanov a cirkvi v dnešnom Libanone, ktorá je našej verejnosti menej známa.

Je určitou iróniou osudu, že kresťanstvo, ktoré vyšlo z Blízkeho Východu, postupne po obsadení tamajších území obyvateľmi islam - skej viery ostalo na tomto území v menšine. Výnimkou z okolitých krajín je Libanon, kde kresťania tvoria nadpolovičnú väčšinu pôvodných obyvateľov.

V Libanone od vypuknutia občianskej vojny pocit spolupatričnosti všetkých kresťanov v zemi /obzvlášť tých, ktorí spájajú svoj pôvod s historickou cirkvou v Antiochii/ sa upevnil. Historická "Antiochijská cirkev" nie je dnes v Oriente len kúskom cirkvových dejín, ale znova realita spoločnosti, ktorá sa žije každý deň.

Najväčšou kresťanskou cirkvou v Libanone je s Rímom zjednotená cirkev maronitská. Maroniti na celom kresťanskom obyvateľstve sa podieľajú 54,4 %.

Druhou kresťanskou cirkvou podľa počtu príslušníkov je Sýrskoortodoxná /pravosláva/ cirkev.

Gréckokatolícka cirkev má asi 180 000 príslušníkov. Ďalej nasledujú menšie kresťanské spoločenstvá - cirkev asýrsko-ortodoxná s Rímom zjednotení Chaldejci, kresťanskí Arméni /gregoriánskej, katolíckej a protestantskej konfesie/a malá skupina rímskokatolíkov, asi 1 % z celého kresťanského spoločenstva.

Súčasný politický život v Libanone je založený na konfesionálnom podklade. Početnosť príslušníkov uvedených cirkví je premietnutá aj do obsadenia Libanonského parlamentu, kde majú maroniti 30 zo 104 kresiel, sýrskoortodoxní 11, grécko-katolíci 6, arméni 5 a ďalšie kresťanské konfesie 2, teda spolu 54 kresiel oproti zvyšným, ktoré držia moslimovia /sumiti a šiti/ a drúzi.

Niekoľkými slovami sa zmienime o libanónskych drúzoch. Dnes je vlastnou drúzov hornatá oblasť Libanonu, kde ich žije 300 000. Ďalších 500 000 drúzov žije v Sýrii, Izraeli a Jordánsku.

Drúzi nie sú ani kresťania, ale ani moslimovia, ku ktorým ich mnohí autori nesprávne počítajú. Oni sami sa nazývajú "muuahhidinovia". Veria v jediného Boha, nedefinovateľného, nepochopiteľného, ktorý sa dal poznať v niektorých ľudských preyteleniach. Je zaujímavé, že aj v prípade Pána Ježiša veria, že v ňom bol prevtelený Boh.

Maronitská cirkev je najväčšou s Rímom zjednotenou cirkvou Orientu. Takmer 900 000 ľudí sa v Libanone hlási k tejto cirkvi. Ďalšie 3 mil. maronitov žijú prevažne v Amerike, ale aj v Austrálii a v západnej Európe. Na čele cirkvi stojí patriarcha. Podľa tradície bol prvým patriarchom tejto cirkvi Ján Maron /odtiaľ názov maronitov/, ktorý doviedol svojich veriacich do severných libanónskych vrchov z Orantestalu., /oblasť v dnešnej Sýrii/. Maronovi nasledovníci ostali vernými prívržencami Chalcedonského koncilu a neúprosými protivníkmi monofyzitov.

Ako je možné, že táto skupina kresťanov nielenže nezanikla v islamskom mori, ale naopak, je tak životaschopná? V čom spočíva ich schopnosť uplatniť sa proti číselne prevažujúcim protivníkom? Ich najväčším bohatstvom sú duchovné poklady, vo vidieckom ľude hlboká a nezlomná nábožnosť a odkaz mučeníkov a svätých maronitskej cirkvi. Svätý Charbel Machluf, ktorého už pred kanonizáciou desiatky rokov uctievali ako pomocníka v núdzi nielen kresťania ale aj moslimovia, v chýre svätosti zomrela rehoľnica Rafqua /Rebeka/ z Himleija, páter al Hardini, celkom odovzdaný mníšskej zbožnosti - títo traja sú jasným trojhviezdím tej Kristovej lásky, ktorá je zameraná na hojivé činy, ktorá od nepamäti zdala sa byť silou cirkvi z Antiochie.

Osobitnú zmienku si zaslúži činnosť maronitských rehoľníkov, ktorí najmä na začiatku vojny, keď bola rozbitá verejná správa, organizovali pomoc kresťanským utečencom. Najvýznamnejšia rehoľa v zemi, Maronitsko-libanonska mníšska rehoľa organizovala základnú charitatívnu pomoc v kresťanských častiach zeme.

Spomienky na viac ako tisícročné obranné boje maronitov, proti islamským obyvateľom sýrskych rovín a púšti vytvárali v 19 storočí rozvinutý pojem "národa" maronitov. V súčasnosti sa táto tendencia ešte viac rozvinula, tiež ako protiváha arabského nacionalizmu.

Pre Libanónske kresťanské Cirkvi /mimo arménov a rímsko-katolíkov/ je príznačný ešte jeden spojovací moment. Je to aramejčina vo forme sýrskej cirkevnej reči, ktorá je im spoločná aspoň v omšovom kánone.

Všetkých 5 cirkví uchováva v rozličných formách dedičstvo rovnakej východocirkevnej liturgie. Starý antiochijský patriarchát je pre ne symbolom jednoty, ktorú len navonok nie je vidieť, ale ktorá je ďalej živá a znovu dosiahnuteľná. Aramejská cirkevná reč je im cenným dedičstvom a motorom tej spirituality, ktorá ich odlišuje od gréckej cirkvi byzantskej a od latinskej rímskej tradície. Aramejské dedičstvo má silnú väzbu a vyzýva hľadať vlastnú kultúrnu identitu, rozpomínať sa na dejiny starých Feničanov, dávnych vládcov libanónskeho stredomorského pobrežia, nanucuje romantické pokusy oživiť aramejskú reč. Pre libanónskych kresťanov je príznačné, že radšej ako arabsky budú písať, učiť sa a básniť vo francúzštine. Svedectvom tejto tendencie je skutočnosť, že na maronitskej univerzite Ducha svätého je vyučovacou rečou nie arabčina, ale francúzština. Výnimkou z tejto tendencie je malá gréckokatolícka cirkev, ktorá sa orientuje na arabskú reč.

Počtom malé rímskokatolícke kresťanstvo je zverené do opateru v Bejrúte sídliaceho apoštolského vikára, ktorým je v súčasnosti biskup Bassi. Rozpory medzi "východnými" a "západnými" kresťanmi sa v poslednom čase zmiernili. Latinici preukazujú kresťanom Orientu neoceniteľné služby. Známa je činnosť pátra Jacques Haddada 1875 - 1954, ktorý založil "Kláštor Krista Kráľa" nad pobrežnou cestou, ktorá vedie z Bejrútu do Dschunijeh. Páter Haddád, zakladateľ rehole libanónskych kapucínov, krátko pred svojou smrťou tento kláštor určil ako starobinec pre kňazov, a to všetkých rítov Orientu. Od vypuknutia vojny kláštor slúžil kresťanským utečencom.

Počtom malé rímskokatolícke spoločenstvo je nápadné ešte tým, že v r. 1981 malo zo svojho počtu 265 rehoľníkov a 1519 rehoľníc.

ČO ZNAMENÁ ZASVÄTENIE NÁRODA PANNE MÁRII ?

V prvom rade takéto zasvätenie predpokladá hlbokú a úprimnú úctu k Panne Márii. Úctu, ktorú už prehíbil čas. Zasvätenie národa je potom zvláštny akt primknutia sa k Panne Márii, oddanie sa jej ochrane a vedeniu.

Na príklade Jasnohorských sľubov poľského národa si ho hlbšie ozrejníme.

V nich sa doslovne hovorí: "Sľubujeme urobiť všetko, čo je v našej moci, aby Poľsko bolo skutočným kráľovstvom Tvojím i Tvojho Syna, úplne poddaným Tvojej vláde v našom živote osobnom, rodinnom, národnom i spoločenskom.

A tu treba dať pozor: Už tým, že sa hovorí: "Sľubujeme urobiť všetko, čo je v našej moci", ukazuje, že zasvätenie /v poľských sľuboch poddanstvo/ zahrnuje v sebe viac stupňov.

Prvý stupeň je prijatie záväzkov, ktoré sa ďalej v Jasnohorských sľuboch spomínajú. Najvyšší stupeň je ťažko presne vyjadriť, ale mohol by nám ho priblížiť terajší pápež Ján Pavol II. svojim životom v duchu hesla "Celý Tvoj".

Medzi týmito dvomi hranicami je veľa stupňov.

Sľuby, ktoré sa ďalej uvádzajú, vyjadrujú vieru, túžby a potreby národa.

Ak sa na zasvätenie pozeráme takto, zdá sa, že náš národ má k nemu skutočne blízko.

Sedembolestná Panne Mária je naša Patrónka, ktorá nás vekmi ochraňovala.

A možno práve dnes prišiel čas, kedy sa náš vzťah k nej mal stať zrelším. To znamená, že by našiel konkrétny výraz v sľuboch, ktorými by sme sa ešte viac primkli k nej a ku Kristovi, ktorými by sme sa zaviazali bojovať za základné ľudské hodnoty a hodnoty viery, zápasit s našimi národnými chybami.

Jasnohorské sľuby, ktoré si poľský národ každoročne slávnostne obnovuje na Jasnej Hore, neboli napísané z večera na ráno. Keď ich pozorne čítame, vidíme, že v nich je vyjadrená vieru, mentalita a problémy poľského národa.

Ani zasväcujúca modlitba k Sedembolestnej Panne Márii by nemohla vzniknúť naraz.

Ak by to mala byť modlitba slovenského národa, iste by musela vzniknúť postupne. Modlitba, ktorá už medzi nami koluje, je len začiatkom. Tak ako je v začiatkoch aj šírenie tejto myšlienky.

Vyzývame preto všetkých, ktorí by chceli ku vzniku takejto modlitby prispieť, aby svoje podnety či priamo návrhy podali ďalej.

JASNOHORSKÉ S Ľ U B Y POĽSKÉHO NÁRODA

26. augusta 1956

Veľká Matka Bohočloveka ! Panna, Bohorodička, Bohom oslávená Mária ! Kráľovná sveta a Kráľovná Poľska !

Teraz, keď uplynuli tri storočia od radostného dňa, v ktorom si sa stala Kráľovnou Poľska, my, deti poľského národa i Tvoje deti, krv z krvi našich predkov, stojíme znovu pred Tebou, naplnení tým istým pocitom lásky, vernosti a nádeje, ktoré nadchýnali kedysi našich otcov.

My, biskupi Poľska a kráľovské kňazstvo, ľud získaný vykúpitelskou krvou Tvojho Syna, prichádzame znovu k Tvojmu trónu, Mária, Prostredníčka všetkých milostí, Matka milosrdenstva každého potešenia.

Prinášame k Tvojim nepoškrvneným nohám celé storočia našej vernosti Bohu a Kristovej cirkvi - storočia vernosti vrcholnému poslaniu národa, obmytého vodou svätého krstu.

Skladáme k Tvojim nohám seba samých a všetko čo máme: naše rodiny, svätyni domovy, lány polí i pracovné dielne, pluhy mlátačky i perá, každú námahu našej mysle, záchvev srdca, hnutie vôle.

Stojíme pred Tebou plní vďačnosti za to, že si nám bola Pannou pomocníčkou v časoch slávy i v časoch strašných pohrôm a porážok.

Stojíme pred Tebou plní kajúcnosti, s pocitom viny, že sme doteraz nesplnili sľuby našich otcov.

Zhliadni na nás, Pani láskavá, svojím milosrdným okom a vypočuj mocné hlasy, ktoré sa jednomyselne dvíhajú k Tebe zo srdca mnohomiliónových zástupov Těbe oddaného Božieho ľudu.

Kráľovná Poľska ! Obnovujeme dnes sľuby našich predkov a uzrávame Ťa za našu patronku a Kráľovnú Poľského národa.

Zverujeme do Tvojej zvláštnej ochrany a opatery seba samých, ako aj všetky poľské zeme a všetok ľud.

Vzývame pokorne Tvoju pomoc a milosrdenstvo v boji o zachovanie vernosti Bohu, Krížu a Evanjeliu, svätej Cirkvi i jej pastierom, našej svätej otčine, prednej stráži kresťanstva, zasvätenej Tvojmu nepoškrvnenému Srdcu a Srdcu Tvojho Syna. Spemá si, Panna-Matka, pred tvárou Božou na Těbe oddaný národ, ktorý túži i naďalej zostať Tvojim kráľovstvom pod ochranou najlepšího Otca všetkých národov sveta.

Sľubujeme urobiť všetko, čo je v našej moci, aby bolo Poľsko skutočným kráľovstvom Tvojím i Tvojho Syna, úplne poddaným Tvojej vláde v našom živote osobnom, rodinnom, národnom i spoločenskom.

/Ľud hovorí : Kráľovná Poľska, sľubujeme !/

Matka Božej milosti ! Sľubujeme Ti, že budeme chrániť v každej poľskej duši dar milosti, ako prameň Božieho života.

Túžime, aby každý z nás žil v milosti posväcujúcej a bol Božou svätynou, aby celý národ žil bez ťažkého hriechu, aby sa stal domom Božím a bránou Nebeskou pre pokolenia putujúce Poľskom pod vedením Cirkvi katolíckej do večnej Otčiny.

/Ľud hovorí : Kráľovná Poľska, sľubujeme !/

Svätá Božia Rodička a Matka dobrej rady ! Sľubujeme Ti s očami uprenými na betlehemské jasličky, že odteraz budeme všetci strážiť prebúdajúci sa život.

Budeme bojovať za ochranu každého dieťaťa a každej kolísky rovnako statočne a mužne ako naši otcovia bojovali o existenciu a slobodu národa, hojne platiac svojou krvou. Sme pripravení radšej zomrieť, než spôsobiť smrť bezbranných.

Dar života budeme považovať za najväčšiu milosť od Otca každého života a za najcennejší poklad národa.

/Ľud hovorí: Kráľovna Poľska, sľubujeme !/

Matka Kristova a Dom zlatý! Sľubujeme Ti, že budeme strážiť nerozlučnosť manželstva, chrániť dôstojnosť ženy, bdieť na prahu domáceho krbu, aby pri ňom bol život Poliakov bezpečný.

Sľubujeme Ti posilňovať v rodinách kráľovanie Tvojho Syna Ježiša Krista, chrániť česť Božieho mena, zaštepovať do myslí a srdca detí evanjeliového ducha a lásku ku Tebe, dodržiavať Božie práva, kresťanské i národné obyčaje.

Sľubujeme Ti vychovať mladé pokolenie vo vernosti Kristovi, chrániť ho pred bezbožníctvom a zahrnúť ho citlivou rodičovskou starostlivosťou.

/Ľud hovorí: Kráľovná Poľska, sľubujeme!/

Zrkadlo spravodlivosti ! Započívajúc sa do odvekých túžob národa sľubujeme Ti, že budeme kráčať za Slnkom spravodlivosti, Kristom, našim Bohom.

Sľubujeme usilovne pracovať na tom, aby všetky deti národa žili v našej otčine v láske a spravodlivosti, v zhode a pokoji, aby medzi nami nebola nenávisť, násilie, vykorisťovanie.

Sľubujeme, že sa budeme navzájom deliť o všetky plody zeme a ovocie práce, aby pod spoločnou strechou nášho domova nebolo hladných, bez domova a plačúcich.

/Ľud hovorí : Kráľovna Poľska, sľubujeme !/

Sľubujeme vypovedať boj lenivosti a ľahkomyselnosti, márneho tratníctvu, alkoholizmu a rozpustilosti.

Sľubujeme nadobúdať cnosti : vernosti a svedomitosti, pracovitosti a sporovlivosti, odriekania sa seba a vzájomnej úcty, lásky a spravodlivosti.

/Ľud hovorí! Kráľovna Poľsko, sľubujeme !/

Kráľovná Poľska ! Obnovujeme sľuby našich Otcov a sľubujeme, že budeme s veľkou usilovnosťou v našich srdciach i v poľskej krajine upevňovať a šíriť úctu a pobožnosť k Tebe, Panna, Bohorodička, oslavovaná v toľkých našich chrámoch a zvlášť vo svätyni na Jasnej Hore.

Oddávame Ti osobitným aktom lásky každý poľský dom i každé poľské srdce, aby Tvoja chvála neprestávala plynúť z našich úst každodenne a najmä v dňoch Tvojich sviatkov.

Sľubujeme, že budeme kráčať v stopách Tvojich cností, Matka Panna verná a s Tvojou pomocou uvádzať do života naše prislúbenia.

/Ľud hovorí: Kráľovna Poľska, sľubujeme !/

V splnení týchto sľubov vidíme živé Votum národa, ktoré Ti je milšie než drahokamy a drahé kovy. Nech nás zaväzujú k dôstojnej príprave našich srdc na oslavu tisícročia kresťanstva v Poľsku.

V predvečer tisícročia krstu národa Poľského chceme pamätat

na to, že Ty si prvá vyspievala národom hymnus oslobodenia od otroctva a hriechu, že Ty si sa prvá postavila na obranu maličkých a hladných a ukázala svetu Slnko spravodlivosti, Krista, Boha nášho.

Chceme pamätať na to, že Ty si Matkou našej Cesty, Pravdy a Života, že v Tvojej materinskej tvári najistejšie poznávame Tvojho Syna, ku ktorému nás vedieš svojou bezpečnou dľaňou.

Prijmi naše sľuby, upevni ich v našich srdciach a zlož pred tvár Boha Jediného v Trojici Svätej. Do Tvojich rúk vkladáme svoju minulosť i budúcnosť, celý náš národný a spoločenský život, Cirkev Tvojho Syna i všetko, čo milujeme v Bohu.

Sprevádzaj nás na ceste po poľskej zemi - Tebe poddanej - do brány nebeskej Otčiny. A na prahu nového života nám ukáž Ježiša, blahoslavený plod života Tvojho.

Amen.

SPOLOČNOSŤ JEŽIŠOVA

Spoločnosť Ježišovu založil sv. Ignác z Loyoly. Zakladateľ pochádzal zo Španielska. Pôvodne bol vojakom a staral sa o všetko iné, len nie o duchovné veci. V roku 1521 pri jednej vojenskej akcii bol ťažko ranený. Počas dlhodobého liečenia začal uvažovať o svojom doterajšom živote. Keď vyzdravel, odobral sa do pútnického mesta Montse ratu, zložil meč a celý svoj ďalší život zasvätil Bohu.

Sv. Ignác, uvedomiac si nové životné hodnoty, utiahol sa do samoty v jaskyni Manreza, aby sa lepšie všíbil do seba a rozmyšľal o svojom cieli. Tu z jeho duševných bojov a rozjímaní vznikla vzácna knižôčka "Duchovné cvičenia sv. Ignáca", ktorá sa stala základnou exercičného hnutia.

Ako 30-ročný začal sv. Ignác študovať teológiu najprv doma, potom v Paríži. Tu sa zoznámil s vynikajúcimi priateľmi, ktorými neskoršie vytvoril novú rehoľu. Boli to : Peter Faber, František Xavier, Šimon Rodriguez a ďalší.

Mladí horlivci v nadšení zašli tak ďaleko, že 15. augusta 1534 sa zaviazali sľubom večnej chudoby a čistoty. K tomu pridali ešte tretí sľub, že pôjdu do Palestíny a budú obracať neveriacich.

Riadením Božím sa pomery vyvinuli tak, že namiesto cesty sa rozhodli dať svoje sily do služieb pápeža, aby ten ich usmernil na apoštolskú prácu.

Pápežovi Pavlovi III. predložili žiadosť aby uznal ich spoločnosť ako rehoľu pod menom " Societas Jesu " t.j. Spoločnosť Ježišova. Po určitých ťažkostiach pápež potvrdil rehoľu dňa 27. septembra 1540. Nasledujúci rok v bazilike sv. Pavla Apoštola v Ríme zložili rehoľné sľuby prví členovia.

Jezuiti, ako sa vžil názov Spoločnosti Ježišovej, sa rapídne rozširovali. Keď sv. Ignác zomrel v r. 1556, rehoľa mala už tisíc členov.

Hlavnou zásadou všetkej činnosti jezuitov sa stala myšlienka "Ad maiorem Dei gloriam" - "Všetko na väčšiu Božiu slávu."

Rehoľa bola od začiatku veľkou oporou pápežstva. Po Luthe-rovom vystúpení a nasledujúcom rozkole v Cirkvi stali sa Jezuiti hlavnou baštou rekatolizácie a obnovy.

Z rehole vyšli stovky vynikajúcich mužov. Spomenieme iba niekoľkých : sv. František Xavier, sv. František Borgia, sv. Peter Kanizius, sv. Róbert Belarmín atď.

Na Slovensku sa jezuiti prvýkrát objavujú v druhej polovici XVI. st. , keď prišli na pozvanie ostrihomského prímasa Mikuláša Oláha, ktorému veľmi pomohli v jeho rekatolizačnom úsilí,

V roku 1561 prišli do Trnavy prví traja jezuiti. Boli to: Ján Seidel, Teodorik Kanizius a Anton Glusse.

V ďalšom období pôsobili v Kláštore pod Znievom a dostali sa až do Humenného. Kardinál Peter Pázmány zveril správe jezuitov bratislavské gymnázium a konvikt pre výchovu zemianskej mládeže, ktorý založil roku 1624 v Trnave.

V roku 1635 zakladá Pázmány s povolením pápeža v Trnave "studiorum generale". Bola to univerzita jezuitského typu, majúca spočiatku iba filozofickú a teologickú fakultu. Neskoršie zriadili na trnavskej univerzite aj fakultu právnickú /1665/ a lekársku /1769/.

Pôsobenie Jezuitov na univerzite v Trnave zohralo významnú úlohu nielen v širšom kultúrnom živote Slovenska, ale priamo vo vývoji slovenskej národnosti. Takto sa Trnava v 17. a 18. storočí stala jedným z najvýznamnejších centier kultúrneho života. Vplyv života univerzity sa okrem iného prejavoval v zámernom poslovenčovaní češtiny. Tieto slovakizačné tendencie sa, prirodzene odrážajú nielen v hovorovom jazyku vzdelancov, ale aj v knihách, ktoré vychádzali v univerzitnej tlačiarňi v Trnave.

V roku 1655 vydal jezuita Benedikt Szöllössi v Trnave "Cantus Catholici : Písne katolícke, latinské, slovenské, nové i starodávne". V latinskom úvode píše, že "náš národ panónsky preslávil sa mnohými dávnymi činmi a pamätihodnosťami v dávných pokoleniach". Spomína tu predovšetkým Svätopluka ako kráľa Panónov - Slovákov, pôsobenie Cyrila a Metoda a najmä privilégium pápeža Mikuláša Panónom, Bulharom, Moravanom ... konať bohoslužby v ľudovom jazyku, pričom podozýva, že národ slovenský používal túto výsadu.

Po roku 1918 sa činnosť jezuitov u nás sústreďuje v Trnave, v Bratislave a v Ružomberku.

V roku 1931 sa na Slovensku vytvára samostatná provincia Spoločnosti Ježišovej. Prvým provinciálnym predstaveným bol Otec Rudolf Mikuš.

Jezuiti vydávali u nás časopisy: "Posol Božského Srdca Ježišovho" a dvojmesačník "Marianská Kongregácia".

Z mnohých Slovákov, príslušníkov Jezuitskej rehole spomenieme tu aspoň Vendelína Javorku, ktorý v Ríme bol prvým rektorom ústavu pre štúdium východných cirkví "Collegium Russicum".

Na čele Spoločnosti Ježišovej stojí generál. Terajším generálnym predstaveným je nedávno zvolený Holanďan Hans Peter Kolvenbach.

Jezuitská rehoľa je v súčasnosti najväčšou rehoľou rímsko-katolíckej Cirkvi. V roku 1982 mala 26 778 členov.

NOVÉNA NA POČESŤ TRNAVSKÉJ PANNY MÁRIE

Od nedele 13. do pondelka 21.11.1983 sa konala vo farskom kostole sv. Mikuláša - Hrubom v Trnave tradičná novéna /deviatnik/ na počesť Panny Márie Trnavskej - Slziacej.

Ústredná téma novény bola zhodná s témou biskupskej synody v Ríme - Zmierenie a pokánie v Cirkvi. Cez novénu v nedeľiach 13. a 20.11. sa slávil 5 sv. omší, cez týždeň 4; hlavná s kázňou vždy o 18. hodine.

Kázne v jednotlivých dňoch boli zamerané na tieto témy :

1. Hriech /vo všeobecnosti/
2. Smrteľný a raniaci hriech
3. Hriech môže odpúšťať len Boh
4. Kristus odpúšťa hriechy
5. Kristus dal Cirkvi moc odpúšťať hriechy
6. Ako Cirkev odpúšťa hriechy
7. Vina a trest
8. Odpustky
9. Panna Mária a pokánie.

Denne pred hlavnou sv. omšou o 17. hodine boli pobožnosti, na ktorých sa podieľali veriaci zo širokého okolia. Každý deň "robila program" niektorá zo susedných farností. Modlitby sv. ruženca sa striedali s meditáciami a spevom, čo prispelo k hlbšej príprave a plnej účasti na bohoslužbách.

Novéna vyvrcholila 21. novembra slávnostnou sv. omšou, ktorú za účasti asi 30 kňazov a veľkého množstva veriacich celebraval otec biskup Július Gábriš.

Už pred pol šiestou večer bol farský kostol preplnený, ale predsa sa nám podarilo postupne sa doň vtlačiť, aj vďaka dobre organizovanej usporiadateľskej službe z radov miestnych veriacich. Tá nás usmernovala cez tísnuce sa zástupy do menej plných priestorov v bočných lodiach, dbala na disciplínu, poriadok a bezpečnosť a zabezpečovala prvú pomoc pri prípadnej nevoľnosti.

Na vyvýšenej konštrukcii nad hlavným oltárom nás vítal milostivý obraz Trnavskej Panny Márie, ktorá hľadá každému priateľom do očí. Výzdoba kostola pripomínala, že novéna sa konala v Jubilejnom roku Vykúpenia nášho Pána.

Presne o 18. hodine slávnostné fanfáry ohlásili príchod otca biskupa. Najprv zakončil predchádzajúcu ružencovu pobožnosť loreťanskými litániami a osobitnými modlitbami k Trnavskej Panne Márii. Po nich sa začala slávnostná sv. omša.

V homílii otec biskup úvodom zhrnul učenie Cirkvi o Panne Márii a jej spoluúčasti na vykupiteľskom diele Ježiša Krista. Zdôraznil, že aj terajšie pútné miesta - Lurdy, La Salette a Fatima - nie sú miesta pre senzáciových divákov, ktorí bažia po zázrakoch, ale sú to miesta, kde Panna Mária úpenlivo pr o s i l a ľudí o obrátenie a P O K Á N I E. Pokánie, pokánie, pokánie ... - to je jej neustála výzva.

V ďalšej časti o. biskup v skratke načrtol históriu obrazu Panny Márie Slziacej.

Prvýkrát Panna Mária plakala krvavé slzy práve pred 320 rokmi r. 1663. Vtedy turecký paša Ahmed s 200-tisícovou armádou

prekročil Dunaj a ťiahol na Slovensko. Cestou všetko páľil a ničil. Ľudia z okolia utekali pred Turkami do Trnavy. Vidiac krvavé slzy na tvári Panny Márie, kajúcne ju prosili o záchranu. A vskutku, paša Ahmed rozdelil svoje hordy. Časť sa vybrala lúpiť hore Považím, druhá časť na Moravu. Počítali s tým, že Trnavu vyplienia po zlúčení vojska cestou späť. Ale pri návrate medzi Turkami sa rozšírila zvesť, že Trnava je dobre vyzbrojená a preto sa jej vyhli. Trnava však na Turkov vôbec nebola pripravená, ani byť nemohla, nakoľko široké okolie bolo zničené. Tak sa zachránila veľká časť cenných umeleckých pamiatok, ktoré boli práve sem prenesené z okolia z obavy pred Turkami. Trnava vedela, kto ju zachránil.

Po týchto udalostiach sa začala vo väčšej miere šíriť úcta k Trnavskej Panne Márii - Slziacej. Po preradení celej záležitosti 11. decembra 1708 povolil ostrihomský arcibiskup aj verejné uctievanie milostivého obrazu.

Panna Mária v Trnave opäť plakala r. 1710, keď v meste zúrila mor. Denne zomierali ľudia - každý kto sa nakazil. Protilátky neboli. Vtedy Trnavčania prosili o zastavenie tejto strašnej nákazy. Celé mesto bez rozdielu vyznania - katolíci, protestanti i židia prosili "nebeskú Matku o pomoc. Od 13. novembra sa konali pobožnosti. Na deviaty deň 21. novembra 1710 mor náhle prestal. Odvtedy naň nik nezomrel. Stalo sa tak pri procesii, v ktorej ulicami mesta niesli milostivý obraz. /Vtedy sa aj zmenila poloha pravej ruky Panny Márie. Pôvodne skrížená, teraz akoby gestom chcela povedať "dost", ako keby žehnala. - Pozn.red./ Na znak vďaky a úcty sa Trnavský mestský magistrát zaviazal, že každý rok v čase od 13. do 21. novembra sa bude konať na počesť Panny Márie novéna. Táto už 273 - ročná tradícia sa neprerušila a záväzok sa plní až do našich čias.

Prosbou, aby aj dnes Panna Mária nás chránila od najhoršieho zla - hriechu - zakončil O. biskup svoju kázeň.

O. biskup potom pripomenul možnosť získať jubilejné odpustky a tak sme sa hneď spoločne pomodlili Otče náš, Zdravas, Verím a Sláva Otcu. Potom sv. omša pokračovala. K zvýšeniu úrovne bohoslužieb prispel aj zbor, ktorý predniesol niektoré klasické mariánske skladby.

Po sv. omši za zvuku fanfár obraz Panny Márie bol zložený z vvyššieho miesta nad hlavným oltárom. Za mohutného spevu hymny Te Deum knázi v sprievode s otcom biskupom preniesli obraz na jeho stále miesto do bočnej kaplnky v ľavej zadnej časti chrámu. Povzbudivá cirkevná slávnosť vvrcholila burácajúcim spevom pápežskej hymny.

Niekoľkotisícový zástup veriacich sa pomaly rozchádzal. Len s veľkou námahou sa dalo chodiť po zľadovateľých cestách. Značky aut, ktorými bolo naplnené celé námestie i príľahlé ulice napovedali, že úcta k Trnavskej Panne Márii sa rozšírila za hranice okresu. Parkovali tu vozidlá zo stredného Slovenska i z českých krajov. Potešila nás disciplinovanosť a ohľaduplnosť vodičov pri odchode, na ako sklo hladkých cestách.

Rozchádzali sme sa premrznutí, ale s horiacim srdcom a s túžbou prísť o rok znova a zavolať i ďalších. Prídeme sa poďakovať našej Matke za ochranu a poprosiť ju o pomoc. O pomoc, ktorú všetci potrebujeme - jednotlivci, národ, Cirkev.

Zlu vo svete, organizovanému zlu, ktoré diabol rozsieva, sa nedá zabrániť len konferenciami, rokovaniami, poradami - ktoré často nevedia a nechcú preklenúť vzájomnú nedôveru - strach. Zlu sa dá zabrániť tak, že sa vyváži láskou, obetou, modlitbami a pokánim. Pokánim, ku ktorému stále vyzýva Panna Mária. Stačí pozrieť na vážny pohľad jej ustarostených, smutných očí, ktoré už neras pre ľudí plakali, a pochopíme ...

... a nevedoť nám v srdci vyrastie modlitba: Matka Trnavská, Matka Sedembolestná, Patronka národa, zľutuj sa nad svojimi deťmi! Matka, pomôž nám! Chceme žiť tak, aby si už pre nás nemusela plakať ...

KATOLÍCKA CIRKEV NA KUBE

Kuba má asi 10 mil. obyvateľov a rozprestiera sa na ploche 114 524 km². V r. 1958 došlo v tejto krajine k zmene spoločenského zriadenia a na čelo vlády sa dostal Fidel Castro.

Predtým žilo v krajine vyše 90 % katolíkov, dnes je aktívnych katolíkov sotva 0,5 %.

Ostrov je rozdelený na 2 arcidiecézy a 5 diecéz s 10 biskupmi a 220 kňazmi - väčšinou cudzincami, ktorým pomáha 250 rehoľných sestier.

Kubánska ústava z r. 1976 zaručuje náboženckú slobodu. Vo svojej konkrétnej činnosti je však Katolícka cirkev akoby zviazaná. Cirkev nemá napr. žiadny vlastný informačný prostriedok, ani svoj vrúťrocirkevný vestník. Len biskupi a seminár dostali povolenie dovážať každý rok niekoľko kníh. Za posledných 24 rokov bolo vysvätených 65 kňazov. Klérus je zložený väčšinou zo starých cudzích kňazov, kým noví mladí kňazi zo zahraničia už nedostávajú povolenie pre pobyt. Dedinské farnosti sú často obeťami násilností. Často sa tiež stáva, že bohoslužby sú rušené tlampačmi a inými prostriedkami, ktoré spôsobujú hluk. Cirkev môže vykonávať svoju pastoračnú prácu iba v kostoloch - ale aj tam, ak sa niektorému kňazovi podarí založiť nejakú mládežnícku skupinu, táto býva políciou hneď zrušená, napr. údajne z verejne-zdravotných dôvodov. Tých málo aktívnych katolíkov, ktorí zostali verní, sú najrôznejšími spôsobmi šikanovaní a odstrkovaní. Katolícka cirkev na Kube je teda dnes chudobná, diskriminovaná, bez váhy vo verejnom živote, žije v ovzduší odriekania a ponižovania.

Ako reagovali a reagujú katolíci na túto ťažkú situáciu?

V prvých rokoch sa stavali na odpor, ale potom sa začali prispôbovať novej situácii.

Uznávajú upäté praktické kladné hodnoty nového zriadenia, ako sú napr. väčšie rovnosť, odstránenie kriklavej biedy a hladu, zavedenie rôznych verejne prospešných služieb a pod. Popritom nejako prijali postupné odstraňovanie náboženstva - najmä keď išlo ruka v ruku s najrôznejšími formami diskriminácie.

Veľmi ťažko možno túto situáciu posúdiť.

Hlad a bieda boli na Kube pred revolúciou príliš veľké nato, aby sme sa mohli vžiť do situácie obyčajného kubánskeho človeka.

Podstatné je, že na Kube zostalo jadro Katolíckej cirkvi, ktoré žije svoju vieru a cez ktoré je v tejto krajine podstatne prítomný Kristus. Táto časť veriacich spolu so svojimi kňazmi neustráca nádej.

ÍRSKO

Zákaz prerušenia tehotenstva ako doplnok ústavy krajiny sa v Írsku odhlasoval plebiscitom a to drvivou väčšinou hlasov. Na Írsko sa v Európe akosi zabudlo. Zabudlo sa, že táto krajina vysielala cez celé dejiny cirkvi misionárov do celého sveta. Ale dnes v nás tento národ svojim plebiscitom znova vzbudil úžas.

JUŽNÁ KÓREA

Juhokórejská Katolícka cirkev sa podľa slov predsedu juho-kórejskej biskupskej konferencie ocitla pred zázrakom. Kardinál Štefan Kim označil 10 % ročný prírastok /cca 150 000/ členstva do Cirkvi za fenomén, ktorý sa sotva dá ľudsky vysvetliť. Podľa kardinála je to tým prekvapujúcejšie, že Južná Kórea je krajinou priemyselného a hospodárskeho rastu, ktorá by mala byť za normálnych okolností poznačená tendenciami materializmu a sekularizácie. Tamojšia Katolícka cirkev má asi 1570 000 členov o ktorých sa stará tisíc kórejských kňazov. Južná Kórea má pribl. 32 mil. obyvateľov.

Situáciu Katolíckej cirkvi v Severnej Kórei označil Kim za mimoriadne tragickú a štátny útvar za jeden z najizolovanejších vo svete. Kard. Kim prosil novinárov, aby v oznamovacích prostriedkoch nezatajovali situáciu tejto cirkvi.

LIBANON

Únia kresťanských libanonských združení vydala prehlásenie, ktoré poslala niektorým európskym biskupským konferenciám. Zdôrazňuje sa v ňom, že cieľom koalície sýrskych a palestínskych síl v Libanone za podpory fanatických Iráncov a Líbijcov je vyhlásenie kresťanstva v krajine.

Vo Vyhlásení, ktoré podpísal Msgr. Ignac Maroun, tajomník "Rady katolíckych patriarchov a biskupov Libanonu", sa doslovne hovorí : "Libanonske kresťanstvo bez prerušenia siaha až do doby apoštolov. Toto kresťanstvo uchránilo Libanon od toho, aby upadol do totalitných systémov okolia a pomohlo mu, aby v orientálnej oblasti zostal jedinou krajinou demokracie a humanizmu". Dalej sa v prehlásení poukazuje na to, že medzinárodná Pavica podporuje krviprelievanie a označuje ho za občiansku vojnu, v ktorej kresťania bojujú za svoje privilégia. "Únia" prosí o solidaritu európskych kresťanov. Stovky kresťanov bolo zavraždených, v maronitskom kláštore Deir - el - Kamar je natisnutých viac ako 30 tisíc kresťanských utečencov, mnohé kostoly boli zneuctené, v kresťanských cintorínoch boli vyplienené hroby.

INTERVIEW KARDINÁLA KÖNIGA

Kardinál König poskytol interview, v ktorom sa zaoberal problémami cirkví v krajinách východnej Európy. Prinášame zhrnutie tohto interview doplnené citátmi.

Na začiatku za Jána XXIII išlo najprv o to, opäť nadviazať styky s krajinami východnej Európy. Pavol VI. sa usiloval okrem pomoci cirkvám v týchto krajinách, predovšetkým o dlhodobý dialóg.

Ako pápež, ktorý pochádza z jednej z týchto krajín je Ján Pavol II. toho názoru, že s týmito vládami treba vyjednávať jasne

a taktiež s určitou tvrdosťou."

Ján Pavel II. ako pápež slovanského pôvodu prispel k novému sebavedomiu cirkví vo východnej Európe", tvrdí kardinál. Kardinál König varuje pred tým, aby náboženská renesancia vo východnej Európe sa považovala prevažne za výraz protestu.

"Považujem rôzne formy znovuzrodenia náboženstva a viery za pravý a opäť narastajúci záujem mladých ľudí o kresťanstvo a o cirkevný život. Nemyslím si, že by to bol iba výraz zvedavosti na niečo čo štát zakazuje."

Kardinál König varuje tiež pred predčasným posudzovaním "prispôsobenia sa" cirkevnej hierarchie štátu v niektorých z týchto krajín.

"Dôležitá a veľmi obtiažná je otázka, až po akú hranicu môžu ísť biskupi a kňazi bez toho, aby kompromitovali cirkev.

Tu musíme byť veľmi opatrní v posudzovaní. Môžem k tomu povedať, že veriaci v ťažkej situácii majú veľmi dobre vyvinutý cit pre to, kto je cirkvi verný a kto nie.

Napriek všetkým rozdielom medzi jednotlivými krajinami je línia vo východoeurópskej náboženskej politike rovnaká. Za osobitne obtiažnu situáciu označuje situáciu v Československu. Napriek vonkajšiemu tlaku situácia cirkvi v Československu nie je skľučujúca pre svoj vnútorný stav. "Duchovní a laici prejavujú mnoho odvahy a vernosti svojmu presvedčeniu. Sebavedomie veriacich vzrástlo, bránia sa omnoho viac ako predtým, kde môžu resp. kde sa cítia ohrození vo svojich právach ako občania štátu.

SPRÁVY Z DOMOVA

- 7.XII. poslucháči piateho ročníka bohosloveckej fakulty v Bratislave sa zúčastnili Mikrovej konferencie v Prahe. Stalo sa tak na nátlak dekana fakulty prof. Janegu a ďalších predstavených. Aj vlní sa od poslucháčov piateho ročníka žiadala takáto aktivita ;

- je to vydicranie bohoslovcov pred vysviackou,

- je to ďalší pokus prinútiť bohoslovcov k organizovanej angažovanosti (posledný takýto pokus skončil pred tromi rokmi 48 hodinovou hladovkou a vylúčením jedenástich bohoslovcov z fakulty),

- tak ako vždy, aj teraz nátlak bohoslovcov vykonáva vedenie fakulty, ktoré je takmer celé v rukach členov Pacem in terris.

- 8.XI.1983 sa v Bratislave stretlo vyše 50 popredných predstaviteľov a zástupcov cirkví v ČSSR. Za katolícku cirkev boli prítomní i biskup J. Pásztor, kapitulní vikári Garaj, Belák, Ondenko, Hendrich, Jonáš a Kavale. Pri tejto príležitosti vydali vyhlásenie, v ktorom plne podporujú nedávne opatrenia našej vlády /Kat. nov. 20.XI.1983/. Vôbec sa nechceme dotýkať týchto opatrení našej vlády, pretože na posúdenie celej záležitosti nie sme kompetentní. Ale takisto nie sú kompetentní posúdiť veci ani predstavitelia našich cirkví. Chceme upozorniť na nebezpečenstvo, že katolícka Cirkev v Československu stráca svoj vlastný postoj a stáva sa už iba nástrojom. A kedykoľvek v dejinách Cirkev sa stala nástrojom štátnej moci, začala sa vždy rozkladať. Dnes tieto veci všetci vidíme a uvedomujeme si ich. Preto všetci nesieme aj zodpovednosť za ne.

- Pred tromi rokmi sme mnohí s nadšením obdivovali statočnosť našich bohoslovcov. Boh dal potom ich ceste taký smer, aký vyžaduje choroba, ktorú chceli liečiť. Práve tento smer, možno nečakaný, má znaky Božích podujatí. Vnútornú premenu treba vybojovať na duchovnom bojisku, treba ju vykúpiť. Sv. Otec poslal každému z vylúčených bohoslovcov ním posvätený ruženec. Urobil tak iste preto, že pozeral na vec z vyššej perspektívy.

- Na Morave a v Čechách sa šíri táto výzva :

"O čokoľiv budete prosit Otca v mém jménu, dá vám to". /Jn 16,23/.
V dôvere v záväzné slovo JEŽIŠŤ KRISTA pomoz cirkvi v našej zemi prijatím záväzku :

1/ Denne se modlit a obetovat svou práci, námahu, těžkosti, protivností, nemoc, utrpení i radosti a tužby na úmysl, a by se rozšířila touha i prozumení pro zasvěcení naší vlasti Panně Máří, která vždy byla Čechům milá a Čechové byli vždy milí Panně Máří" jako nejlepší záruky zachování a prohloubení víry, a by toto zasvěcení mohl vykonat a nás posílit ve víře - dědictví otců sv. Otec v roku 1985 při tisíciletém výročí smrti sv. Metoděje, kdy Ján Pavel II. na pozvání církevních a státních představitelů by mohl vykonat pouť do naší země a u hrobu svatých patronů Václava a Jána Nepomuckého svatoretit bl. Anežku Premyslovnu.

2/ Šířit tento umysl, čímž chceme prispět k upevnení a prohloubení vnútorného pokoje a tím i svetového míru v pravde, spravodlnosti a lásce.

Nebojte sa !

Otvérete dokorán svoje srdce Spasiteli !
/Ján Pavel II./

- Katolícke noviny z 11.XII.1983 priniesli správu zo zasadania Zboru ordinárov Slovenska, ktoré sa konalo 28.XI.1983 v Banskej Bystrici. Autorom správy je stály sekretár ZOS doc. J. Krajčí. V správe sa medzi iným hovorí, že ZOS sa s uznaním vyslovil o práci Združenia Pacem in terris. Podľa vyjadrenia niektorých ordinárov sa na tomto zasadnutí o Združenie Pacem in terris vôbec nehovorilo!

- 17.XII.1983 oslávil 75 rokov svojho života Štefan Šmálik, kňaz, historik a publicista.

Otec Šmálik bol celý život neohrozeným zástancom náboženských práv.

Asi pred mesiacom bol znova preložený z Tvrdošína pre podpísanie listu prezidentovi republiky, v ktorom veriaci katolíci sa zastali zatknutých františkánov. - Dňa 12.XII.1983 boli zatknutí v Košiciach 3 mladí katolíci: Tomáš Konec posl. 3. roč. Strojníckej fakulty v Bratislave, Braňo Borovský, posl. 2. roč. Chem. techn. fakulty SVŠT v Bratislave a Alojz Gabaj, 23 ročný robotník Vodohospodárskych stavieb v Bratislave. Pamätajme na nich v modlitbách.

N a S

"Sedembolestná Panna Mária, patrónka Slovenska, oroduj za nás !"